

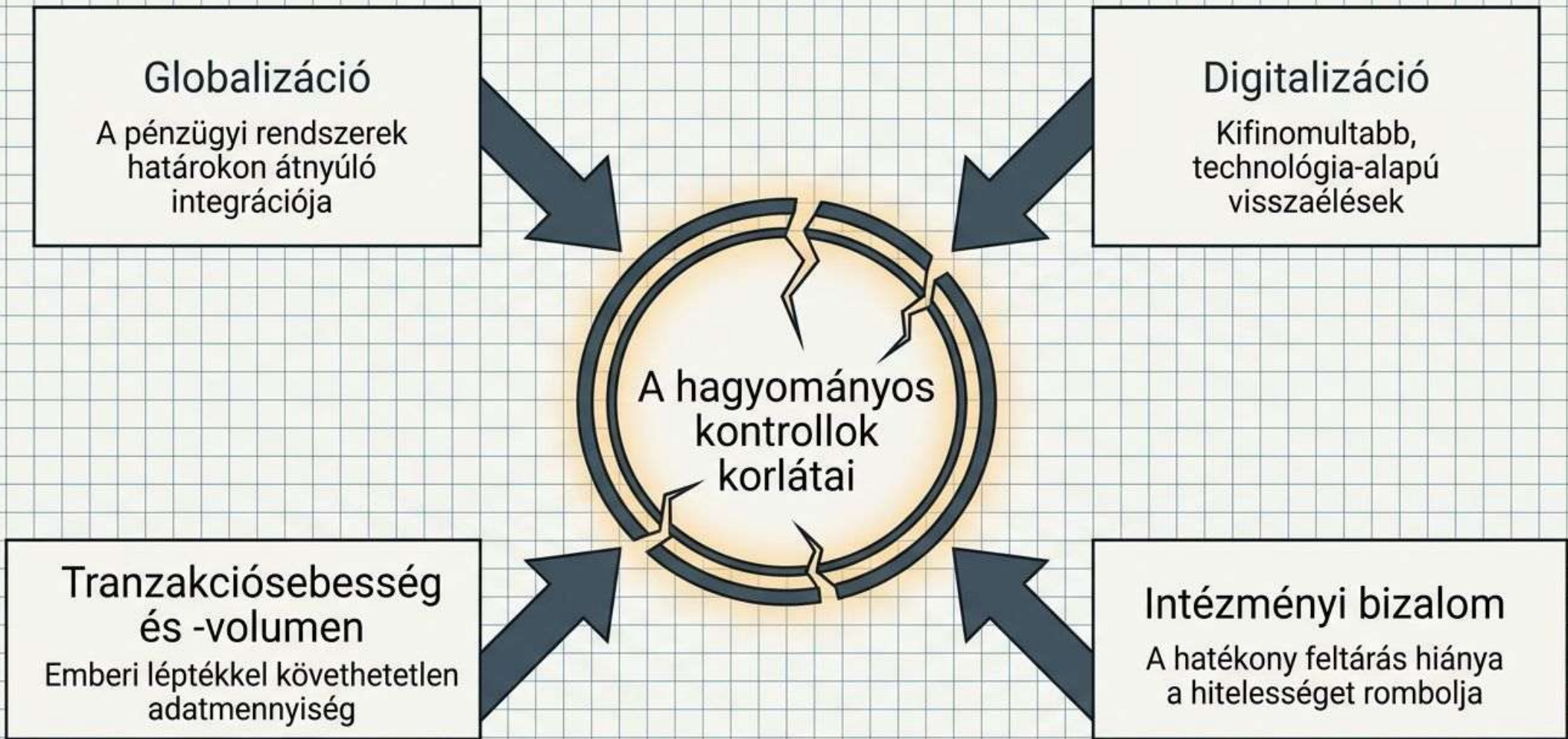
Csalásvizsgálati adatelemzések szerepe a korrupció és vagyonvisszaszerzés feltárásában

Amikor a számok elmondják
a valódi történetet

Dr. Jasku Zsolt
ACFE Hungary elnök

IIA Hungary - ACFE Hungary közös rendezvény
2026.04.28.

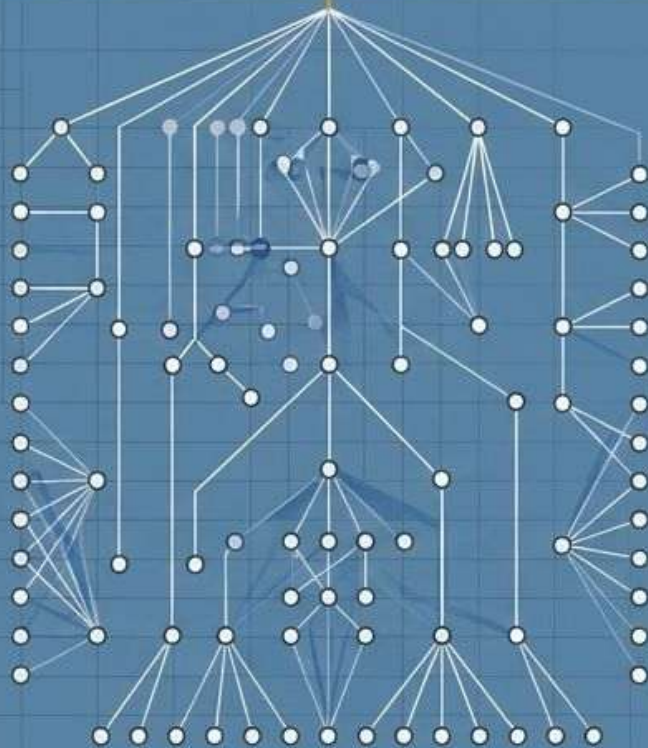

A csalásfelderítés ma már nem egy szűk szakmai terület, hanem a rendszer hitelességét védő stratégiai kérdés.

Vélemény és látszat

- Közvetlenül látható információk
- Formai megfelelés

Objektív adatok és mintázatok

- Rejtett kapcsolatok
- Ismétlődések és anomáliák
- Tranzakciós nyomok

A korrupció mindig hagy maga után nyomot.
Az adatelemzés különbözteti meg a véleményt
az objektív, szakmai megalapozottságtól.

Az adatvezérelt megközelítés lehetővé teszi a vagyon kimentését, mielőtt az teljesen eltűnne a rendszerből.

Folyamat és Módszertan

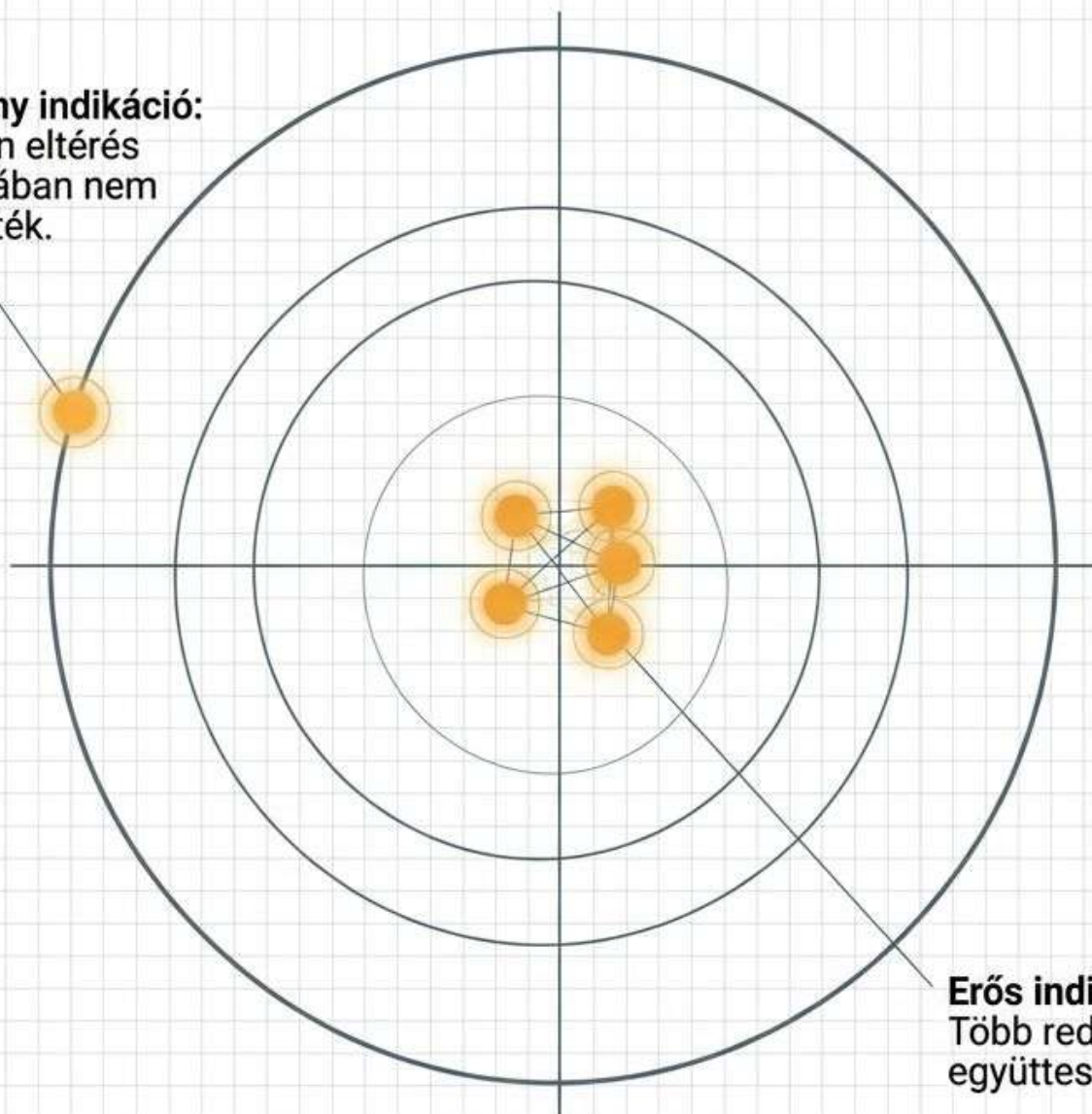
Ez nem egy szoftveres eszköz, hanem egy gondolkodásmód.

A módszertan betartása kritikus – ha egy láncszem hibás, az egész bizonyítási folyamat sérül.

ADAT → MINTÁZAT → **KOCKÁZAT** → **BIZONYÍTÉK**

A zajtól a bizonyítékig

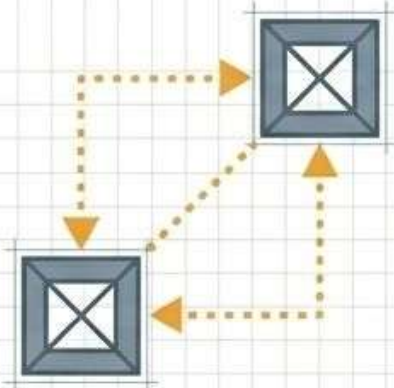
Alacsony indikáció:
Egyetlen eltérés
önmagában nem
bizonyíték.

Erős indikáció:
Több red flag
együttes jelenléte.

A Red Flag funkciója

- Eltérés a normálistól.
- Célja nem az ítélet:
Hanem a fókuszálás és az erőforrások prioritizálása.
- Szűrőmechanizmus:
Nagy adatmennyiség esetén a hatékony vizsgálat mindig ezekből az indikátorokból indul ki.

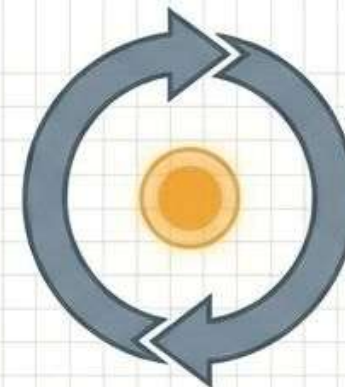
Kapcsolt felek

Tranzakciók rejtett tulajdonosi átfedésekkel, összefonódások azonosítása.

Túlárazás & Aluteljesítés

Piaci ártól való szisztematikus eltérés, kifizetések valós teljesítés nélkül.

Körkörös pénzmozgások

Pénzmosási vagy fedő-tranzakciós mintázatok, ahol a forrás és a cél megegyezik.

**A szereplők folyamatosan változnak,
de a csalás logikája és architektúrája hasonló marad.**

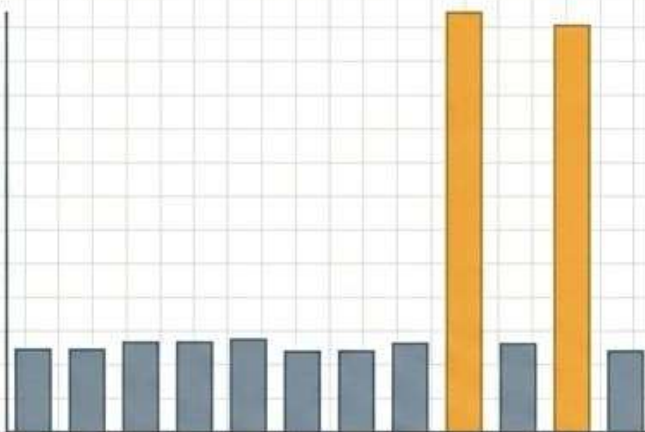
Gyakorlati példa: Amikor az árak beszélni kezdenek

A Felszín

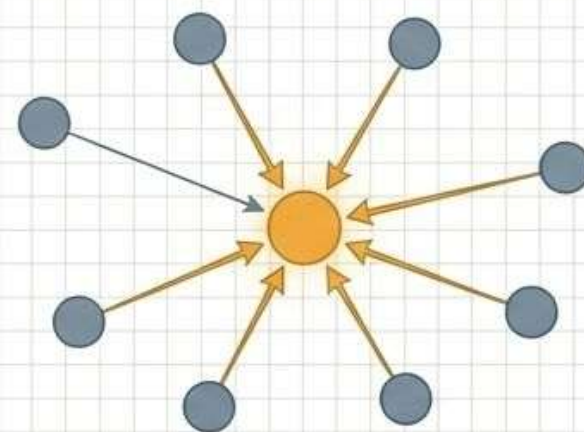
Több száz beszerzési szerződés. Formailag tökéletes, szabályos dokumentáció. Nincs egyértelmű szabálytalanság.

Az Anomália

Az egységárak elemzése. Ugyanaz a termék, ugyanabban az időszakban: 20–30%-os, vagy annál is nagyobb eltérés. Ez már nem piaci különbség.

A Leleplezés

A beszállítók mögötti hálózat. Címek és tulajdonosi átfedések.

Ez nem egy rossz döntés volt. Hanem egy rendszerszintű túlárzási modell. A korrupció az árak torzulásában beszélt.

Fókuszban: A Korrupció Felderítése

A rejtett bűncselekmények (vesztegetés, összeférhetlenség) analitikus nyomai.

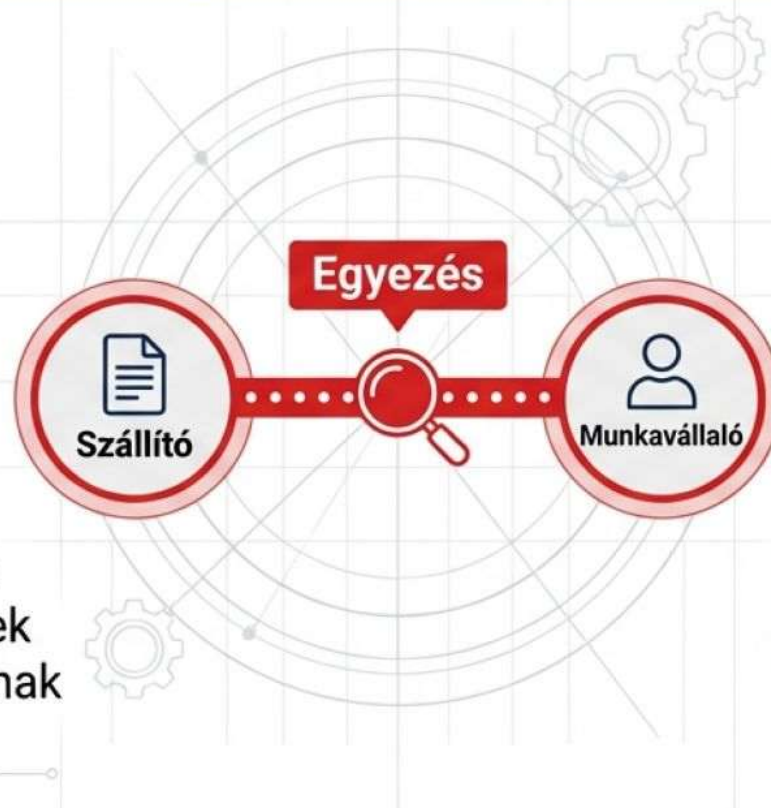
RSF-tesztek (Relative Size Factor):

Legnagyobb értékű szállító / Következő legnagyobb értékű szállító aránya.

Kerek Számok Szűrése:

Kerek összegű kifizetések (@ROUND) gyakran utalnak kenőpénzre.

Összeférhetlenség:

Szállítói és munkavállalói címek, adatok összekapcsolása.

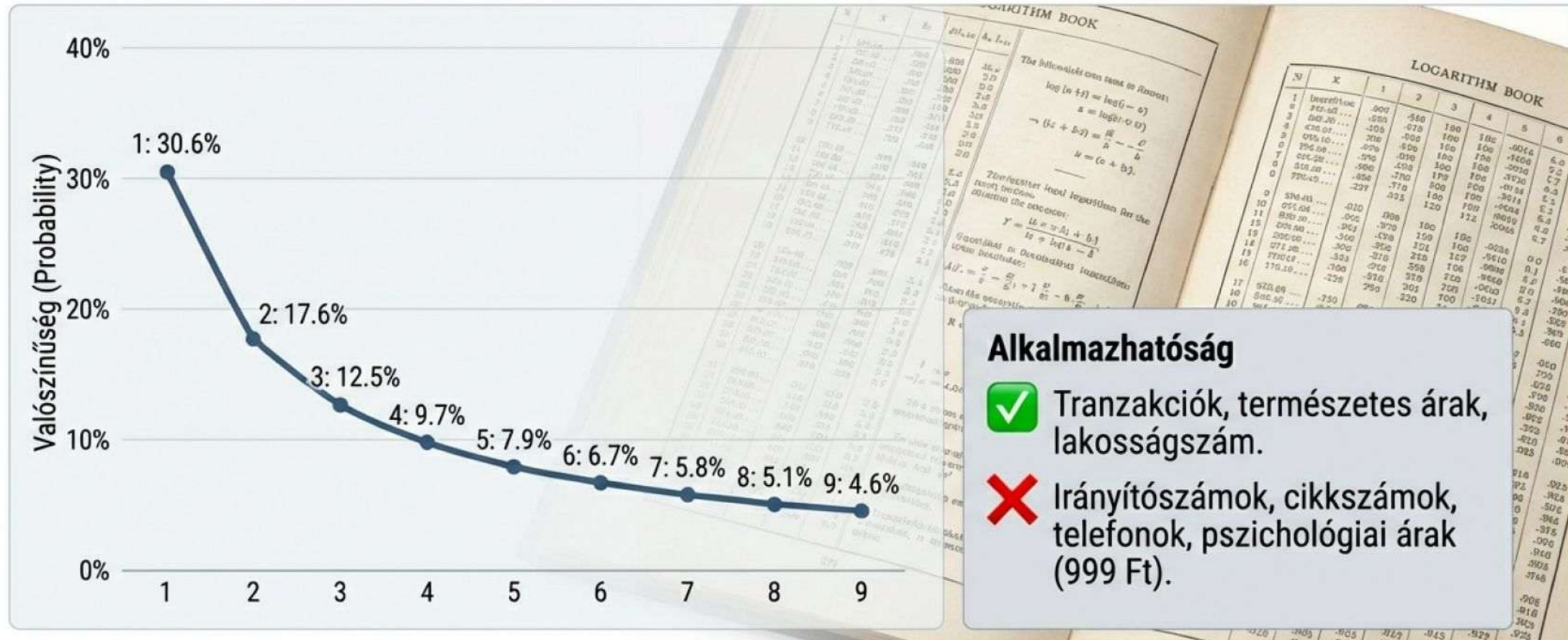

Ár-anomáliák:

Szerződéses árak és számlázási árak eltéréseinek riportja.

A Benford-törvény: A Számjegyek Természete

Természetes adathalmazokban a számjegyek eloszlása nem véletlenszerű.

Miért bukik le a csaló? (Az emberi tényező)

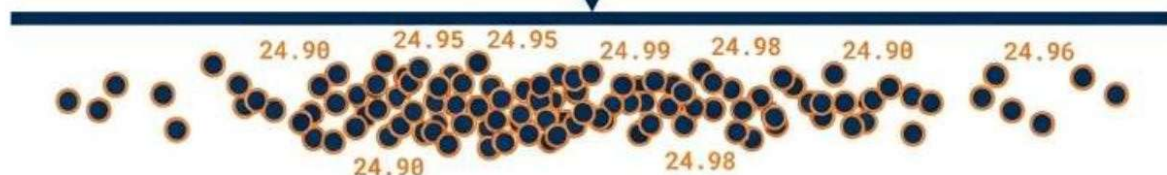
A tévedés: Az emberi agy azt hiszi, a véletlen azt jelenti, hogy minden számjegy egyforma eséllyel szerepel (egyenletes eloszlás).

Az eredmény: A csaló öntudatlanul is túl sok 5-öst, 6-ost vagy 9-est ír, és túl kevés 1-est (a Benford-görbéhez képest).

A detektálás: A Benford-görbe és a valós adatok görbéje elválik egymástól.

Esettanulmány: A „küszöbérték” csalás

Jóváhagyási Limit: 25 EUR

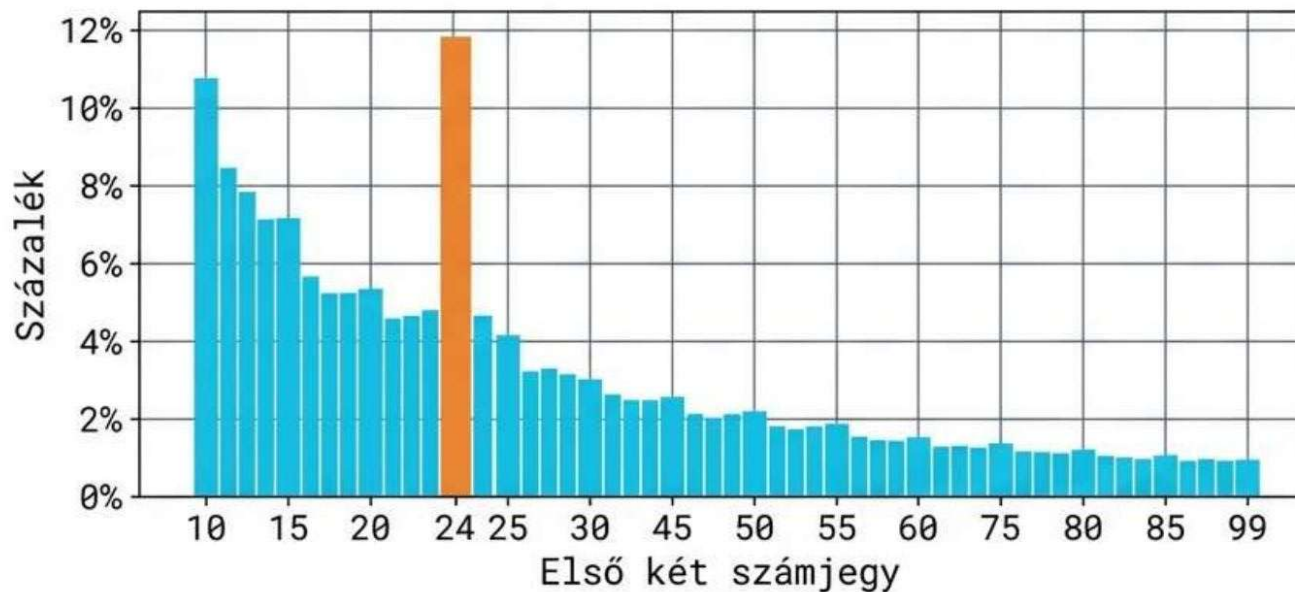

Szituáció: 25 EUR felett vezetői jóváhagyás szükséges.

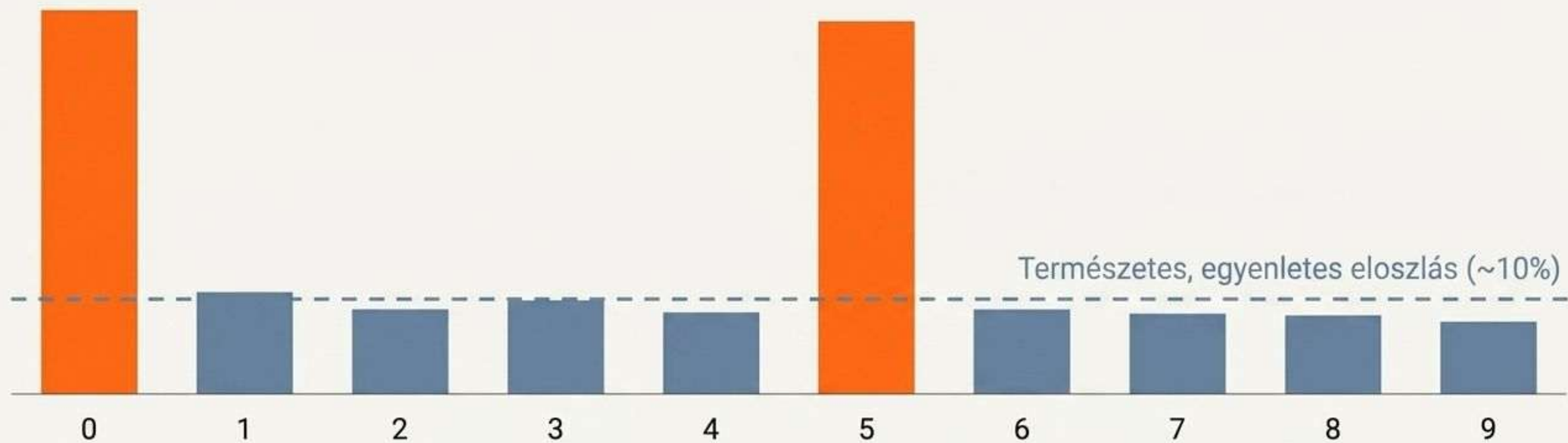
Csalási mechanizmus: A tételek szándékos darabolása vagy csökkentése (pl. 24,90 EUR) a limit elkerülésére.

Eredmény: A '24'-es számjegy-kombináció gyakorisága a többszöröse a természetesnek.

Tanulság: A Benford-elemzés feltárja a belső kontrollok szándékos kijátszását.

Az utolsó számjegyek lebuktatják a kerekítések csapdáját

A Normál Állapot

Természetes adatsoroknál az utolsó számjegyek eloszlásának teljesen egyenletesnek kell lennie.

A Pszichológiai Nyom

A 0 és 5 indokolatlan gyakorisága emberi, manuális becslésre, kerekítésre vagy mesterségesen kreált költségelszámolásokra utal.

Ideális Terep

Költség- és számlaadatbázisok nagytömegű, teljesen automatizált szűrésére a leggyorsabb kiegészítő módszer.

A csalások jelentős része ismétlődő mintázatokon alapul

SSD (Same-Same-Different)

Szándékos dupla kifizetés kísérlete manipulált azonosítókkal.

SND (Same-Different-Same)

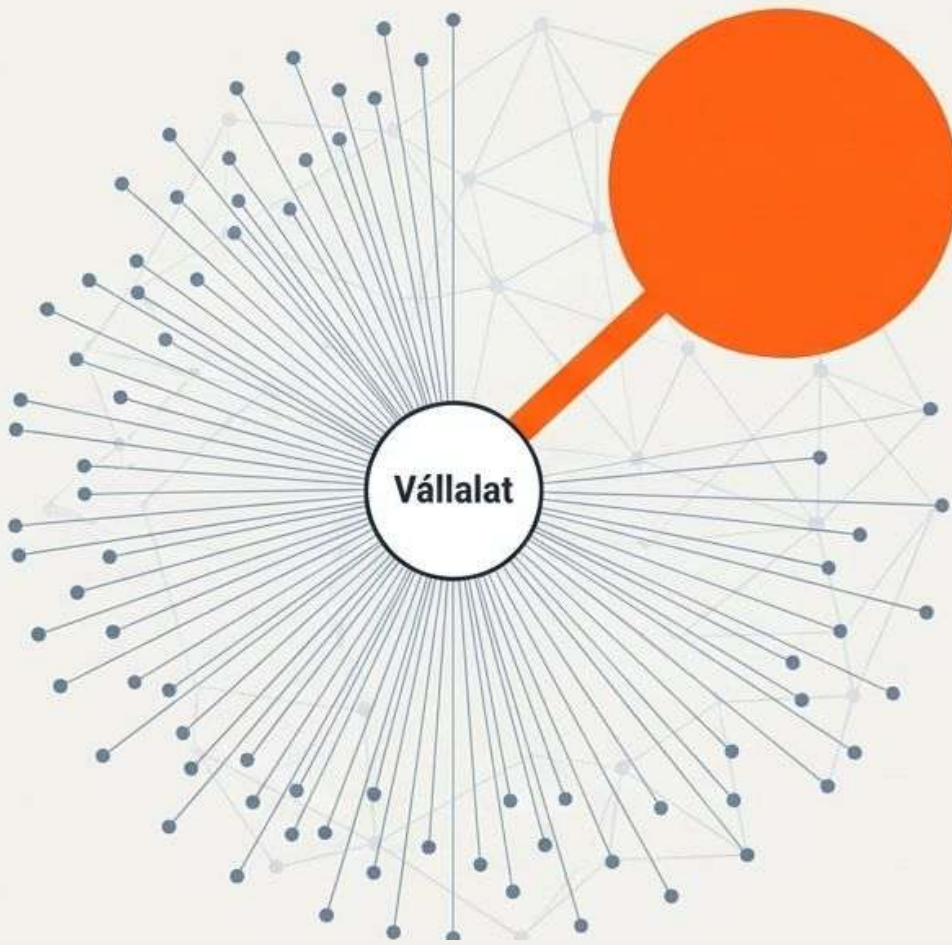

Gyakran rendszerhiba, vagy egy korábbi, már kifizetett tétel manipulált újra-benyújtása.

Folyamatos Pajzs

A beszerzési folyamatokban (Procure-to-Pay) ez a vizsgálat teljesen automatizálható, így valós idejű védelmet nyújt az ismétlődő visszaélések ellen.

A rejtett összefonódások és a domináns szereplők azonosítása

RSF (Relative Size Factor - Relatív Méret Mutató)

Működés: A legnagyobb és a második legnagyobb érték közötti arányt méri.

Kockázat: Kiugró, irreális tranzakciókat vagy extrém egyedi dominanciát jelez egy adott adathalmazban.

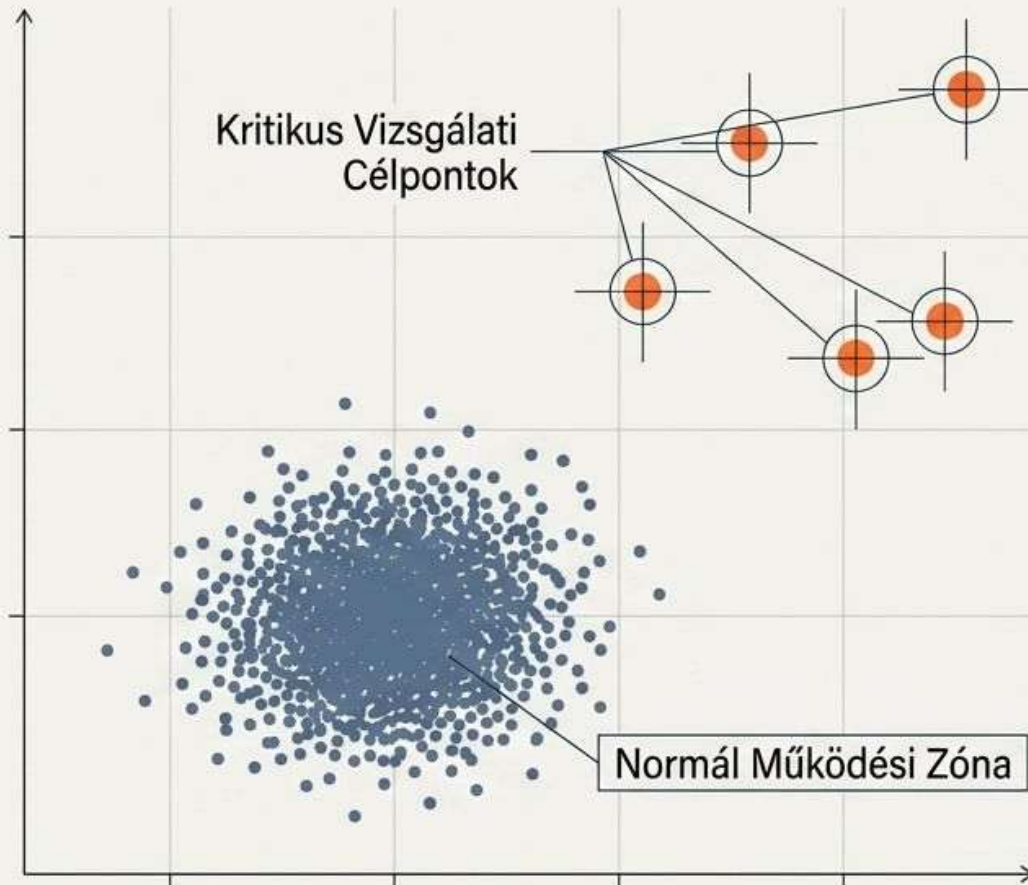
NFF (Number of Frequencies Factor - Gyakorisági Mutató)

Működés: Hányszor fordul elő a leggyakoribb szereplő/érték a második leggyakoribbhoz képest.

Kockázat: Irányított, csatornázott beszerzéseket, mesterségesen generált volumet és rejtett favoritizmust tár fel.

Szintézis: A strukturális torzulás leggyakrabban itt jelenik meg először a beszállítói láncban.

Miért hordoz több információt a kivétel, mint az átlag?

Outlierek (Szélsőértékek)

Adatpontok, amelyek matematikailag drasztikusan eltérnek a többitől (pl. a valaha volt legnagyobb összegű tanácsadói számla).

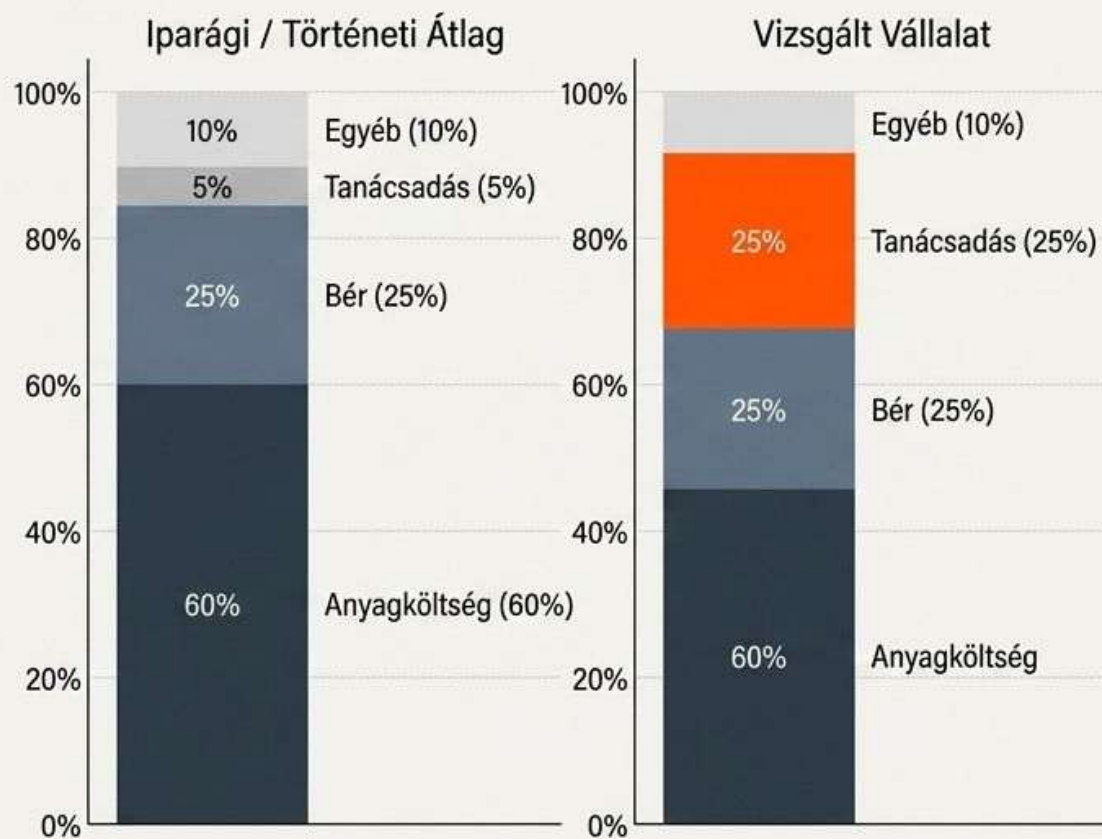
Anomáliák

Eltérés a megszokott mintázattól. Nem feltétlenül kiugró összegű, de a kontextusban oda nem illő esemény (szándékos vagy véletlen).

Az Elemzői Alapszabály

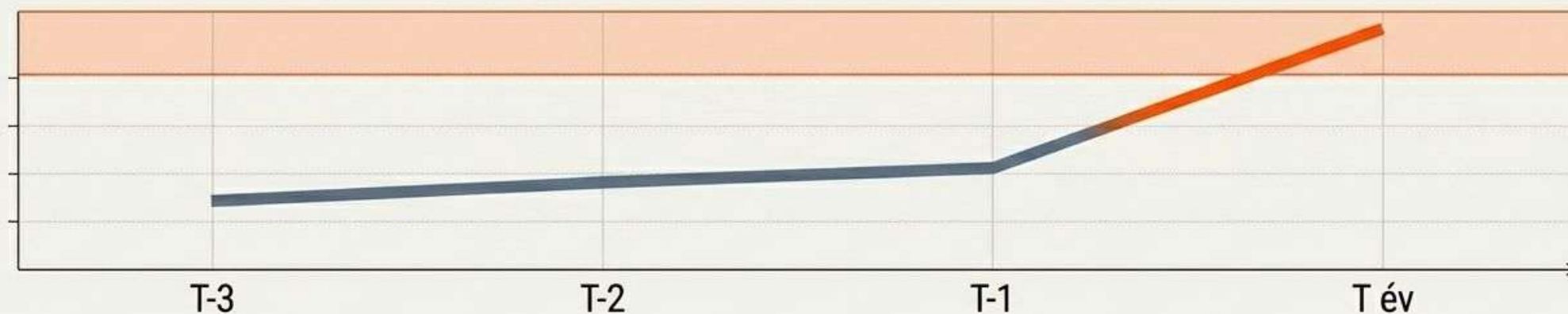
Nem minden outlier jelent problémát, de a legtöbb problémát az outlierek között fogjuk megtalálni. Ez a csalásvizsgálat legélesebb fókuszáló eszköze.

Vertikális elemzés: Amikor a struktúra torzulása árulja el a manipulációt

- **A Belső Arányok Logikája**
A vertikális elemzés a tételek (pl. K+F, marketing) súlyát vizsgálja a teljes bevételhez vagy mérlegfőösszeghez képest.
- **A Láthatatlan Csalás**
A manipuláció gyakran nem a volumenek látványos növekedésében, hanem a természetes vállalati szerkezet észszerűtlen eltolódásában érhető tetten.
- **Korai Indikátor**
Ez a strukturális megközelítés jóval hamarabb felszínre hozza a fiktív költségelszámolásokat, mint az egyszerű bevétel-kiadás elemzések.

Horizontális elemzés: Az idősoros gondolkodás és a hirtelen tüskék

Trendek (A Normál Lélegzés)

A folyamatos, időbeli változások megmutatják a vállalat természetes működési ritmusát. A trend ismerete adja a kontextust a normálistól való eltéréshez.

Spike-ok (A Kritikus Pontok)

A hirtelen, indokolatlan kiugrások pozitív vagy negatív irányban azonnali mélyfúrást igényelnek.

Értelmezés: Bár okozhatja egy jogos üzleti esemény (pl. váratlan akvizíció), az esetek többségében a költségek manipulálásának, agresszív eredménytartalék-kimentésnek vagy csatornatöltésnek a jele.

Esettanulmány: Alfa Kft. – A 'Mix' módszer

Vertikális és horizontális elemzés együttes alkalmazása

Tétel megnevezése	Horizontális Vált.	Vertikális Arány
Szállítók (Kötelezettségek)	+24,2%	63,2%
Értékesítési költségek	+18,3%	-
Értékesítés nettó árbevétele	+20,5%	100%

Elemzői észrevétel:

A szállítói állomány dominanciája (63,2% az összes kötelezettségen belül) és drasztikus növekedése gyanús. Bár a forgalom nőtt, a szállítók növekedési üteme (24,2%) meghaladja a költségek növekedését (18,3%).

Irány a forrásdokumentumok!

Red Flag-ek szintézise: Ahol az adatokból felépül a történet

Matematika: Benford / Utolsó számjegy anomália

Pénzügy: Romló DSO és Spike-ok

Hálózat:

Domináns beszállító jelenléte

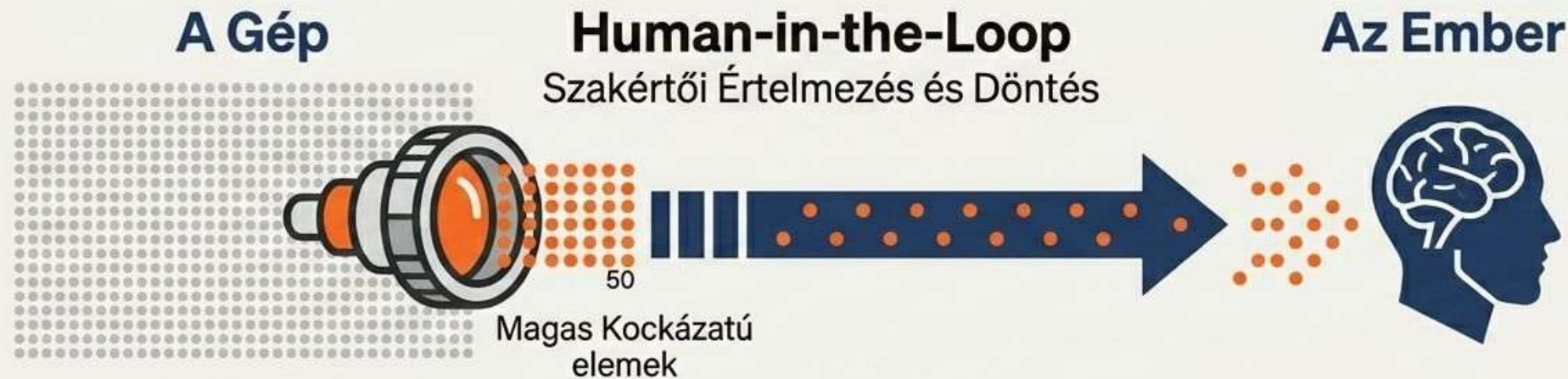

**Megalapozott
Gyanú &
Narratíva**

Az Analitikus Tényleges Feladata

- **A Mozaik-szabály:** Egyetlen elszigetelt red flag ritkán elegendő a bizonyításhoz. A valódi erő a jelek egybeesésében (konfluencia) rejlik.
- **Történetépítés:** Amikor a különböző dimenziókból származó indikátorok egy **irányba** mutatnak, az elemzőnek egy **koherens**, logikus történetre kell formálnia azokat.
- **Az Értelmezés Pillanata:** Ez az a kritikus **fordulópont**, ahol a statisztika befejezi a munkát, és a gép által kiadott számok emberi értelmezéssé válnak a terepi vizsgálat elindításához.

Az AI szerepe a modern analitikában: Iránytű, nem pilóta

Az AI Valós Helyi Értéke

Célzott Priorizálás (Triage)

A mesterséges intelligencia legnagyobb ereje, hogy megmutatja, hol érdemes keresni az átláthatatlan, óriási adatbázisokban.

Döntéstámogatás, nem Helyettesítés

Az AI nem hoz jogi vagy nyomozati döntéseket, és nem képes értelmezni a komplex emberi szándékot.

Az Arany Szabály

A gépi tanulás felgyorsítja a felderítést, de a **kontextus megértése és a végső bizonyítás továbbra is kizárólagosan emberi kompetencia.**

Hibrid rendszerek: A védelem háromrétegű architektúrája

Machine Learning (ML)

A Predikció: Komplex, sokváltozós, eddig ismeretlen és folyamatosan evolválódó mintázatok megtanulása és előrejelzése.

Statisztikai Módszerek (Stat)

A Finomítás: A normálistól való eltérés precíz mérése (Benford-törvény, Z-score, outlierok, vertikális/horizontális anomáliák).

Szabályalapú Logika (Rules)

A Biztos Alapok: Ismert csalási minták, feketelisták, tiltott IP címek és egyszerű duplikációk azonnali, determinisztikus szűrése.

A Szintézis Üzenete: Egyetlen technológia önmagában sebezhető. A modern analitika igazi ereje a hibrid modellben rejlik, ahol a rétegek kiegészítik egymást, drasztikusan csökkentve a fals pozitív találatok arányát.

Fuzzy Matching: Kapcsolatépítés a tökéletlen adatokból

Stróman Struktúrák

Felismeri a cégek, személyek és címek szándékos formai elrejtését (pl. szándékos elütések a tulajdonosi hálóban).

Adattisztítás Hiánya

Kompenzálja a különböző, egymással nem kommunikáló IT rendszerekből származó rövidítéseket és hibákat.

Hálózatelemzés Alapja

Automatikus rendszerekben ezen technika nélkül lehetetlen felrajzolni a valós kapcsolati hálókat (Entity Resolution).

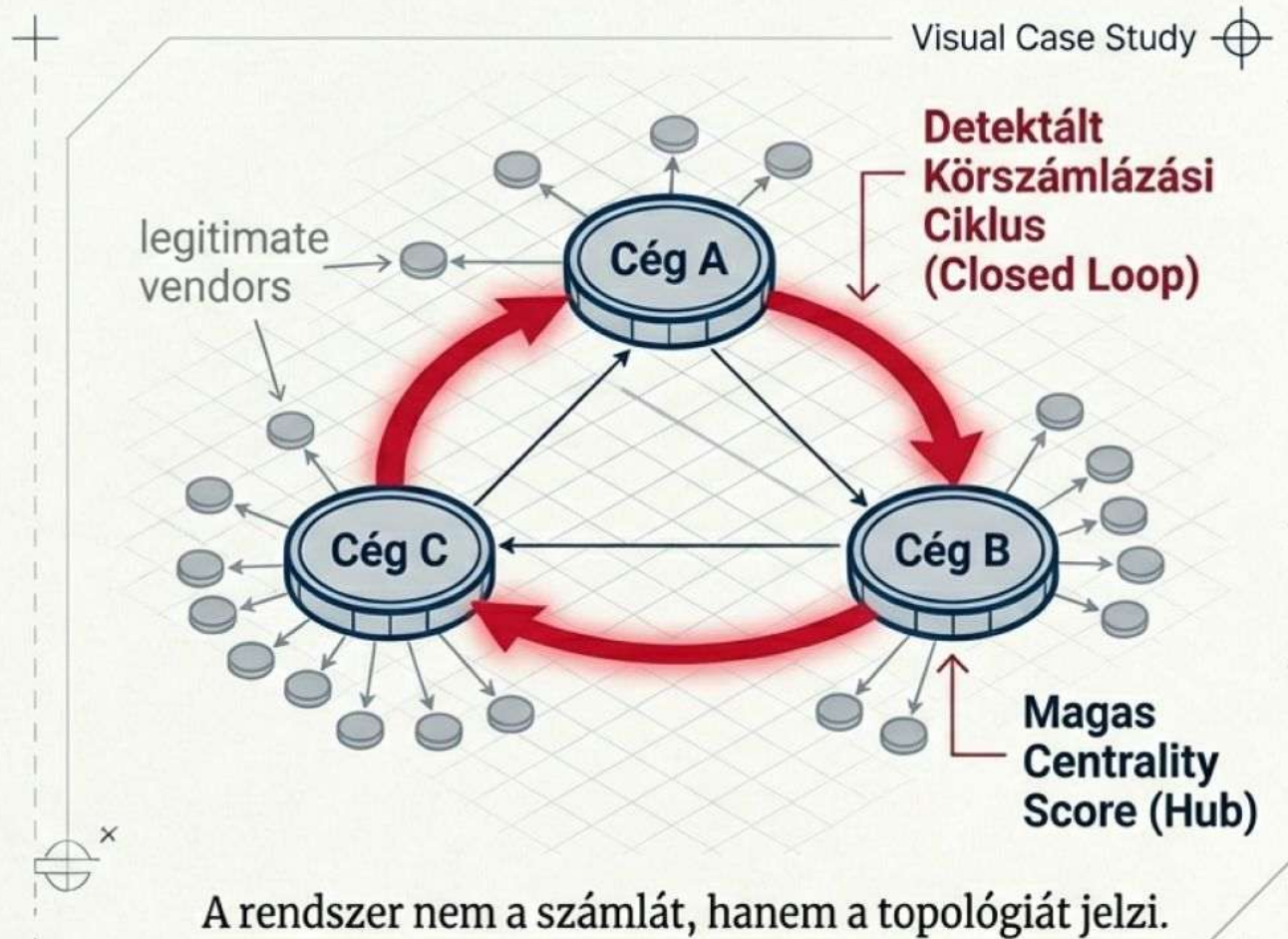
4. Hálózati (Graph) Csalásfelderítés

A Kihívás:

Kollúzió és szervezett bűnözés.
Egyedi tranzakciókban
láthatatlan.

Gráf Megoldás:

- **Közösségetektálás:** Rejtett csoportok feltárása.
- **Cikluskeresés:** Körszámlázási útvonalak.

5. NLP és Dokumentum-Intelligencia

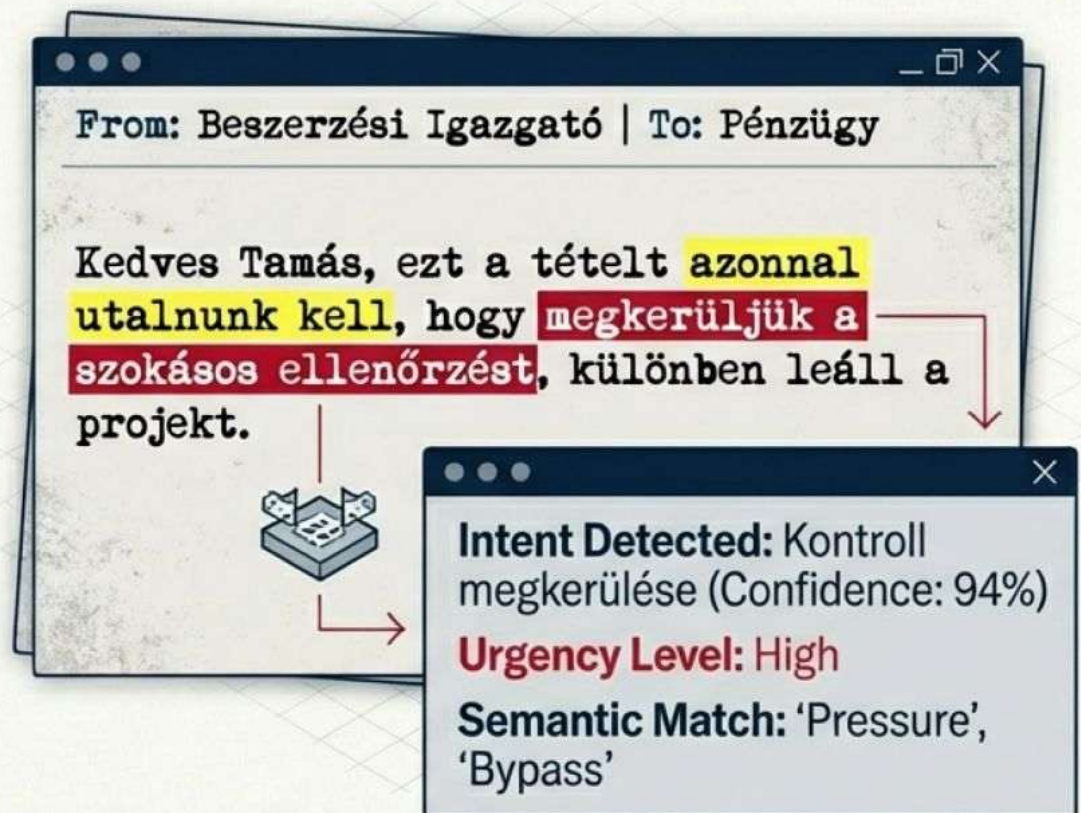
A Kihívás:

A bizonyítékok szövegben (e-mail, szerződés) rejtőznek, nem táblázatokban.

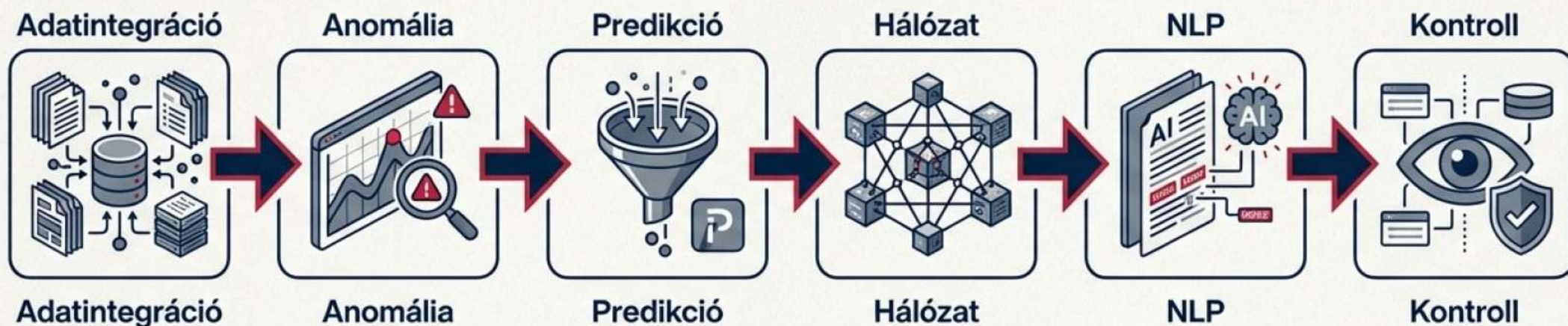
Eszközök:

- Szemantikus keresés: Jelentés alapú, nem kulcsszó alapú.
- Named Entity Recognition (NER): Tulajdonnevek és szándéko kinyerése.

Visual Case Study

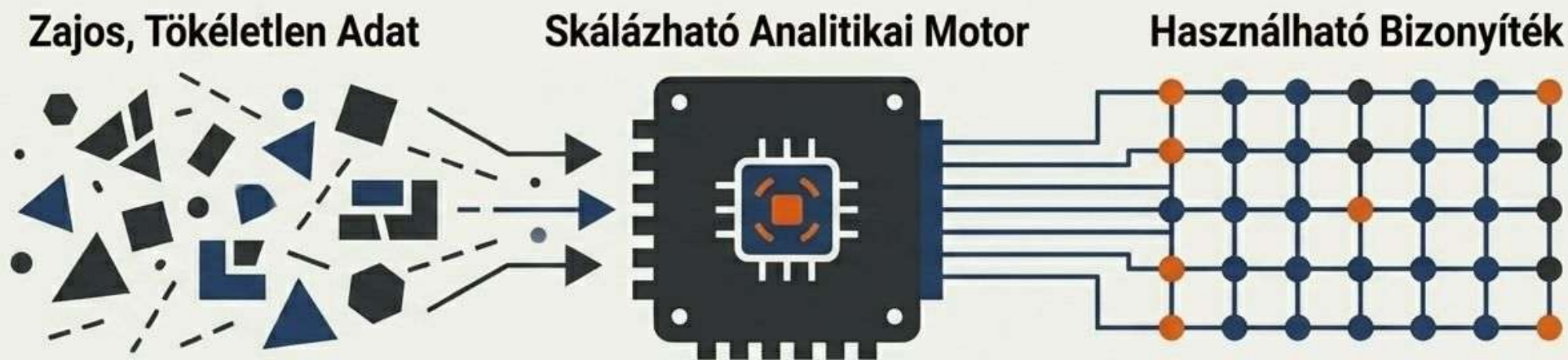

Szintézis: Az Összefüggő Rendszer

“Az AI nem ‘dönt’, hanem a *felderíthetőséget maximalizálja: több jel, jobb rangsorolás, gyorsabb triázs.*”

Rendszerek építése a tökéletlen valóságra: Skálázás és Káosz

A Jövőbiztos Működés Pillérei

A Skálázódás Kényszere (Big Data)

Az exponenciálisan növekvő tranzakciós volumenek új, felhőalapú architektúrákat és folyamatos gépi kapacitásbővítést követelnek meg.

A Bizonytalanság Tolerálása

A vállalati valóság sosem steril. Az adatok mindig hiányosak, torzítottak vagy rosszul strukturáltak.

A Végő Konklúzió

Nem várhatunk a tökéletes adatra. A legkiválóbb modern rendszerek kifejezetten arra vannak kalibrálva, hogy ebből a zajos környezetből is kristálytisza indikátorokat generáljanak.

A technológia fejlődik, de a cél változatlan: a közpénzek védelme és az intézményi bizalom helyreállítása.

Az adatvezérelt csalásvizsgálat a modern ellenőrzés legerősebb pajzsa.

Dr. Jasku Zsolt

Elnök, ACFE Hungary

E-mail: zsjasku@acfehungary.com

Szakmai kérdések és további egyeztetés az előadás után.